

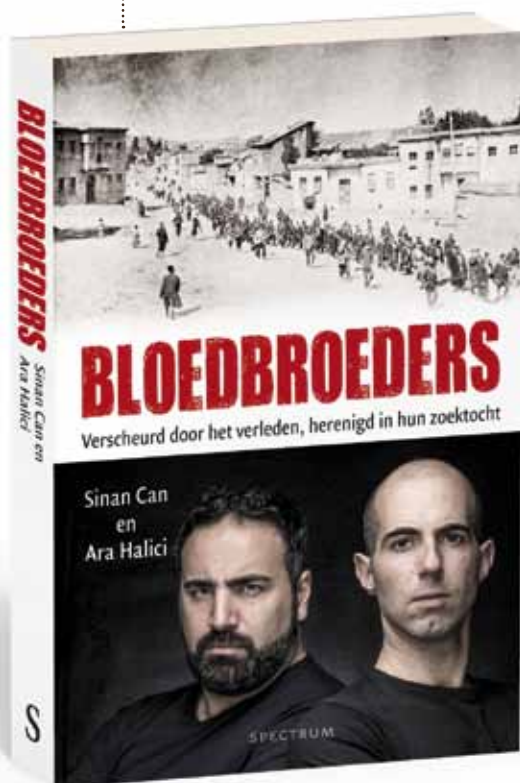
ZOEKEN NAAR DE ARMEENSE WAARHEID

Nu moesten alle jonge jongens naar voren komen. Er stond een rij van ongeveer dertig jongens. Een voor een werd ieders adamsappel gecontroleerd. Ze voelden of hij groot genoeg was. (...) Toen was het mijn beurt. "Hoe oud ben je?" vroeg de soldaat aan mij. "Dat weet ik niet, meneer, dat weet mijn vader." En ik wees mijn vader aan. "Hoe oud is hij?" brulde de soldaat naar mijn vader. "Hij is twaalf jaar oud, meneer," zei mijn vader. De soldaat keek me streng aan en inspecteerde me grondig. (...) "Ga jij maar rechts staan, er staan al voldoende jongens aan de linkerkant. Jullie gaan nu allemaal met ons mee naar het kampement en daar krijgen jullie uniformen

en wapens. Deserteurs worden gestraft met de dood.'" In 1914 worden Armeense mannen uit hun dorpen gehaald om te vechten aan de Ottomaanse kant tegen de Russen. Maanden later komen de Turkse militairen terug. Dit keer om de overgebleven Armeniërs, de vrouwen en kinderen, op te halen en mee te nemen naar de zuidelijke provincies. 'Mijn tante riep: "Moeten we dan alles achterlaten?" De soldaat zei: "Ja, neem enkel het nodige mee, waarschijnlijk mogen jullie na de oorlog terugkeren." (...) Waar we precies heen gingen, werd ons niet gezegd.' Tijdens deze tocht zijn tussen de 800 duizend en 1,5 miljoen Armeniërs om het leven gekomen. Volgens de Turken kwam dit door de slechte omstandigheden, maar de Armeniërs zijn van mening dat het om een doelbewuste actie ging. Het boek *Bloedbroeders* gaat in op deze geschiedenis. Ara Halici en Sinan Can, een Armeniër en een Turk, gaan op reis om uit te zoeken wat er precies gebeurd is. Kun je de moord op de Armeniërs genocide noemen? Zo ja, wie zijn er dan schuldig? Halici wil weten hoe het zijn familie is vergaan, terwijl Can wil onderzoeken of zijn familie bloed aan de handen heeft. Het boek brengt de achtergronden bij de gelijknamige televisieserie. De feitelijke omschrijving van de Armeense genocide wordt slechts beschreven in het boek. De serie gaat meer over wat Halici en Can denken over de gebeurtenissen die ze meemaken op weg van Istanbul naar Yerevan. Gedurende de reis komen ze steeds meer tegenover elkaar te staan. Het is interessant dat dit thema wordt onderzocht door een Armeniër en een Turk, misschien nog wel

interessanter dan wanneer een neutrale journalist deze reis had gemaakt. De schrijvers tonen namelijk beide kanten van het geschil en leggen daarmee de kern bloot. Turkije ontkent de genocide, vindt dat de Armeniërs de zaak schromelijk overdrijven en dat zij de Turken voor de hele wereld continu in een kwaad daglicht stellen. De Armeniërs willen gerechtigheid, maar zien tegenwoordige Turken nog steeds als het kwaad. Juist doordat huidige generaties meteen al hun standpunt klaar hebben (vaak gebaseerd op onvolledige en onjuiste informatie) wordt er geen stap richting toenadering gezet. Het boek en de televisieserie zijn goed bruikbaar in de les. Dit kan zowel bij de behandeling van het onderwerp Midden-Oosten als bij het Ottomaanse Rijk. Daarnaast kan het boek ook gebruikt worden als onderdeel van de uitleg van de Eerste Wereldoorlog. Aan de hand van fragmenten uit de televisieserie of citaten uit het boek kun je met leerlingen dieper ingaan op de Turkse genocide op de Armeniërs. Dat het om genocide gaat en waarom deze genocide heeft plaatsgevonden, wordt in het laatste hoofdstuk (geschreven door professor Zwaan) uitgelegd. Een Turkse man, die Halici en Can spreken in de stad Kars, reageert echter zeer geëmotioneerd. 'Dat is een leugen, dat hebben we niet gedaan. Geen genocide, we waren in oorlog. Of jij gaat me vermoorden of ik jou.' Aan de hand van zo'n citaat kun je met leerlingen in gesprek over hoe gevoelig het benoemen van deze kwestie is, en hoe je bronnen verschillend kunt interpreteren.

Lisa Oskamp ■

BLOEDBROEDERS. VERSCHEURD DOOR HET VERLEDEN, HERENIGD IN HUN ZOEKTOCHT. Sinan Can en Ara Halici (Uitgeverij Unieboek/Het Spectrum, Houten-Antwerpen 2015), 239 blz., € 19,99